

БИЛТЕН

БРОЈ 7

ЈУЛ 2009

НЕКИ ОД ФАКТОРА КОЈИ УТИЧУ НА ПРАВИЛНУ ИСХРАНУ КРАВА У ПЕРИОДУ ЗАСУШЕЊА

Да би се обезбедила висока производња млека и осигурала добра репродукција код млечних крава, неопходно је да се пажљиво процени цео производни циклус, а може се са сигурношћу рећи да постоји период од 100 дана који има изузетан значај за цео ток будуће производње. Овај период који се назива транзициони или популарно "100-дана уговора" обухвата период 30 дана пре и првих 70 дана после тељења. Уколико се у овом периоду примени савремена технологија исхране и одгајивања може се очекивати рођење здравог телета и краве која је здрава у току транзиционог периода, максимум у производњи млека контролисани губитак телсне масе и висока плодност од првог осемењавања. Постизање оваквог успеха тесно је повезано са самим чином засушења па све до периода до првог осемењавања. Постизање овог успеха тесно је повезано са самим чином засушења па све до периода до првог осемењавања. У раду су на ревијалан начин представљени неки од исхрамбених фактора које треба укључити у оброке засушених крава као што су ћелија квасца, органски селен, органски хром уз једновремено постизање оптималне телесне кондиције како би се о безбедиле оптималне производне и репродуктивне перформансе високо млечних крава. Тако засушени период односно задњих 30 дана гравидитета представља почетак нове лактације и краву треба за то припремити као и за сам чин тељења. Мада не приоизводи млеко гравидна крва пре

тељења је врло метаболички и репродуктивно активна као и у успостављању новог раста млечне жлезде и почетка лактације. Укратко, долази до значајног повећања метаболизма у току ових 30 дана гравидитета и према томе треба сачинити одговарајући план исхране.

Способност да се направи и испоштује план исхране у овом периоду представља кључ изазова у овом периоду од 100 дана. Поред великих промена у метаболизму, код животиња долази до драматичних промена у хормонском статусу. Са одмицањем лактације краве смањују количину прогестерона и повећавају количину естрогена у крви. Ова промена у хормонском статусу код животиња повезана је са припремом за тељење а такође повезана је са променама у конзумирању хране од стране животиња које је смањено у задњ две недеље пред тељење. Тако се конзумирање суве материје смањује чак за 30-40%, односно од 2% на 1.5% од телесне масе животиње.

Мање конзумирање хране резултира у негативном енергетском статусу и мобилизацији масти и протеина. Значајније смањење у конзумирању хране доводи животињу у ризик за бројне метаболичке болести. Да би се све то избегло правилна избалансираност не само основних хранљивих материја оброка већ и укључивање појединих додатака од есенцијалне је важности да се премосте проблеми у овом најтрауматичнијем периоду у годишњем циклусу млечних крава који се означава као транзициони период.

Задатак нутрициониста је да све евентуалне грешке учињене у предходној лактацији коригују, било да се ради о телесној

кондицији или обскрбљености односно суфициту хранљивих материја које су од есенцијалне важности за постизање високе производње и добре репродукције.

дипл. инж. Љиљана Неранџић, сточарство

ПОСТУПАК УМАТИЧЕЊА КРАВА

Према последњим статистичким подацима у Републици Србији се гаји око 710.000 крава и стеоних јуница. Свако грло нашло је своје место у одгајивачкој пирамиди на чијем се врху налазе биковске мајке и биковски очеви и то је такозвани нуклеус запат који служи за репродукцију и формирање самог нуклеус запата, али и репродукцију матичног запата. Број грла у овој категорији износи око 1% популације матичног запата.

По тренутно важећим уредбама и прописима право на било какав вид премије, стимулације или регреса од стране републике, остварују грла која се налазе у матичном запату, односно која су уписана у главну матичну књигу (која се налази у републичкој селекцијској кући и имају ХБ број). Да би грло дошло у ову категорију мора да испуњава низ услова па зато није довољно да неко има у штали краву која добро изгледа, обележена је ушном маркицом или даје доста млека па да буде уписана у главну матичну књигу.

Матични запат (односно грла са ХБ бројем) чине сва квалитетна приплодна грла која испуњавају прописане услове у погледу порекла, расних особина, и производности. Неопходно је да грла имају познато порекло за оба родитеља, која су под сталном контролом производних својстава и која су уписана у матичну евиденцију стоке, односно у регистар телади.

У циљу повећања матичног запата популације говеда у Србији, поред ових грла, ХБ број могу добити и грла чија мајка има само ИД или тетовир број, под следећим условима:

- Грло које конкурише за доделу ХБ броја мора обавезно бити уведено у регистар телади са познатим пореклом за оца

- Мајка тог грла која нема пуно порекло (најчешће има само ИД или тетовир број) мора бити комисијски одабрана, стављена у смотру производног запата и регистрована у Републичкој селекцијској служби (за подручје централне Србије то је Институт за сточарство у Земуну, а за подручје Војводине пољопривредни факултет у Новом Саду) где добија РБ број.

Посао уматичења обавља искључиво овлашћена селекцијска организација на одређеном подручју. Овлашћене основне селекцијске организације могу бити земљорадничке задруге, предузећа и друга правна лица која испуњавају неопходне услове у погледу техничке и кадровске опремљености у складу са законом о мерама селекције.

Грло које ће ући у матични запат пре свега мора бити уписано у регистар приплођавања и оцене телади, мора да потиче од познатих родитеља и мора екстеријерно да задовољи одређене критеријуме. Селекцијска организација сваке године ради смотру и процењује да ли грло испуњава услове за упис у главну матичну књигу.

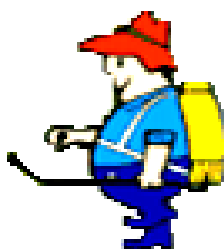
Већина крава које немају никакво порекло чине најобимнији производни запат, који се налази на дну одгајивачке пирамиде. На грла из овог запата не може се остварити премија. Међутим и овај запат може у будућности послужити за прављење матичног запата, уколико се теле од таквих крава и бикова из вештачког осемењавања на време пријави селекцијској служби која ће га уписати у регистар приплођавања.

дипл. инж. Биљана Алексић, сточарство

ПЛАМЕЊАЧА КРОМПИРА И ПАРАДАЈЗА (*Phytophthora infestans*)

Пламењача је први пут забележена у Европи и САД око 1830. године. У годинама у којима се јављала у епифитотичним размерама проузроковала је глад у многим областима. Код нас је присутна у свим производним подручјима кромпира и парадајза, осим у високим планинским

подручјима, где се кромпир гаји на преко 1500 m надморске висине, где су присутне велике осцилације дневних и ноћних температура.

Phytophthora infestans

напада кромпир и парадајз. Утврђено је да су физиолошке расе паразита са парадајза врло агресивне на кромпир, док расе са кромпира захтевају одређен период адаптације да би на парадајзу испољиле сличан развој као на првобитној биљци хранитељки. Због тога се болест, и поред повољних услова, на парадајзу јавља касније. Кромпиришта представљају једини извор заразе за парадајз. Са кромпира се инокулум најчешће преноси на парадајз почетком јула и наредних два до два и по месеца постоји перманентна опасност од болести на парадајзу.

Симптоми болести на кромпир се јављају на листовима, стаблу и кртолама. Најпре се јављају на месту остварене заразе, за шта је најпогодније лишће, после периода инкубације. Ту се развијају жуто-зелене или тамно-зелене пеге које брзо постају тамно-смеђе боје, услед изумирања ткива. На доњој страни листа, на рубовима пега развија се бела превлака од спороносних органа гљиве (конидиофоре и конидије). Беличасти ореол није увек видљив, највидљивији је по влажном времену. Уколико није видљив, болест се лако доказује остављањем листа са пегам на влажан филтер папир у петри кутију, где ће се након једног дана, на рубовима пега на наличју листа, масовно јавити беличаста навлака. Поред лишћа, болест може да захвати и стабло, где се јављају тамне пеге које се међусобно спајају. На местима примарних пега стабљика се често ломи. Болест може да се прошири и захвати и кртоле, где се у почетку јављају тамне неправилне пеге, које касније захватају већи део кртоле. На пресеку кртоле, по њеном ободу се уочава оболело ткиво, које је црвенкасто-мрке боје. Активност гљиве се успорава или потпуно зауставља у условима суше и високих температура, док се, након наступања оптималних услова, поново врло брзо шири, захватајући целу

лисну масу, стабло и кртоле. Сорте кромпира су различито осетљиве на болест под истим условима, од веома осетљивих, до веома отпорних.

На парадајзу, симптоми се јављају најпре на лишћу, а затим на стаблу, ластарима и плодовима. Симптоми на лишћу, стаблу и ластарима су слични као код кромпира. Карактеристични су симптоми на зеленим плодовима, на којима се најпре појаве мрке пеге, а затим плод потамни, постаје тврд и неупотребљив, а у влажним условима на њему се јавља и беличаста навлака. Заражени плодови убрзо опадају са биљака. Међу производним сортама парадајза нема отпорних на пламењачу.

Гљива презимљава у облику мицелије у зараженим кртолама кромпира, те су заражене кртоле основни извор инокулума, било да се саде или су остале неизвађене у земљишту. Из једне заражене кртоле, тј. из једног жаришта болести, пламењача се може проширити на десетине хектара. Када заражене кртоле клијају, мицелија прелази у изданке, тј. надземни део биљке. При влажности ваздуха већој од 90% и у широком температурном интервалу, 3-26°C (оптимум 18-22 °C), стварају се конидиофоре и конидије, које се шире и у погодним условима остварују инфекције здравих биљака (потребна је кап воде). Инкубациони период је кратак (4-5 дана), услед чега, при повољним условима, може доћи до честог формирања нових генерација, до нагомилавања инокулума и до појаве епифитотија.

Уз претпоставку да је присутна довољна количина инокулума, да би дошло до појаве болести, потребно је да се испуне следећи метеоролошки услови:

- ноћна температура испод тачке рошења у трајању од најмање 4 сата;
- ноћна температура 10°C;
- дневна облачност наредног дана изнад 0,8;
- најмање 0,1 mm падавина наредног дана.

Да би се смањио инфекциони потенцијал потребно је за садњу користити здраве кртоле, без симптома пламењаче.

Спроведите мере заштите од пожара током жетве!

- Проверите техничку исправност механизације
- Опремите их ватрогасним апаратима.
- Издунне гране опремите хватачима варница.
- Обезбедите воду за гашење пожара на месту жетве.
- Тракторе опремите плуговима за пресецање пожара.

ПОЉОПРИВРЕДНА
СТРУЧНА СЛУЖБА

ИБАР Д.О.О.

К Р А Љ Е В О

36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР. 29
ТЕЛ/ФАКС: 036/315-053, 315-054 Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs

Не палите стрњишта !

Паљење стрњишта је забрањено чл. 28 Закона о пољопривредном земљишту

Спаљивање жетвених остатака доводи до :

- Угрожавања безбедности изазивањем пожара
- Губитка синтетисане органске материје
- Убрзаног опадања садржаја хумуса
- Загађивања околине димом и пепелом

ЗАОРАВАЈ

Вратите земљишту барем

- Заоравањем жетвених остатака
- Боље примање и
- Уништавање понижених делова
- Провоцирање распадања
- Формирање мреже
- биолошке зрелости
- Лакше и квалитетније
- смањену потрошњу

ПЕРИОД ПОСЛЕ ЖЕТВЕ ЈЕ ОПТИМАЛНО ВРЕМЕ ЗА УЗОРКОВАЊЕ И КОНТРОЛУ ПЛОДНОСТИ ЗЕМЉИШТА!

Захтев за контролу плодности обрадивог пољопривредног земљишта на основу Конкурса Министарства пољопривреде се подноси Пољопривредној стручној служби Ибар до 31.07.2009.

ПСС Ибар бесплатно доставља извештај и препоруку за ђубрење пољопривредницима.

Захтев за калцификацију за земљиште од прве до пете катастарске класе, односно за брдско-планинско подручје од прве до седме катастарске класе, подноси се ПСС Ибар до 31.07.2009. уколико се агрохемијском анализом утврди рН вредност до 5 за контролисане парцеле.

Подстицајна средства Републике Србије за калцификацију киселог обрадивог пољопривредног земљишта износе 3.850 дин./т.

ПРЕЖЕТВЕНЕ ОСТАТКЕ!

Од део онога што је усев из њега изнео

у остацима обезбеђујете:

чување влаге

клих корова

та семена коровских биљака

и чврсте структуре земљишта и

утицаја на земљишта

утицаја на извођење основне обраде уз

помоћу погонског горива

дипл. инж. Ненад Нешовић, ратарство

Ипак, основа за борбу против пламењаче представља хемијска заштита, и то првенствено употреба превентивних фунгицида на бази:

propineba:

- ANTRACOL WP-70, у дози од 2-2,5 kg/ha,

bakra iz bakar-sulfata trobaznog:

- CUPROXAT, у концентрацији од 0,2%,

mankozeba:

- DITHANE M-70, у концентрацији од 0,25% (тј. дози од 2,5 kg/ha),

- DITHANE M-45, MANKOGAL-80, NOVOZIR MN-80, у дози од 2-2,5 kg/ha,

mankozeba dimetomorfa:

- ACROBAT MZ-WG, ACROBAT MZ-WP у дози од 2-2,5 kg/ha, најкасније 2-3 дана по стицању услова за заразу,

famoksadona:

- EQUATION PRO-WG, у дози од 0,4 kg/ha,

metirama:

- POLYRAM-DF, у дози од 2 kg/ha, и другим препаратима регистрованим за превентивно сузбијање ове болести.

Произвођачи који не обаве превентивна третирања, потребно је да редовно прегледају биљке, и одмах по уочавању првих симптома обаве третирање неким од системичних препарата на бази:

propamokarb-hidrohlorida i mankozeba:

- CONSENTO, у дози од 1,67-2 l/ha (препарат може да се користи и превентивно),

azoksistrobina:

- QUADRIS, у дози од 0,75 l/ha (препарат може да се користи и превентивно),

mankozeba i metalaksila-M:

- RIDOMIL GOLD MZ 68-WG, у дози од 2,5 kg/ha (препарат може да се користи и превентивно),

hlorotalonila:

- DAKOFLO, у дози од 3 l/ha, и другим препаратима регистрованим за куративно сузбијање ове болести.

НАПОМЕНА: ПРИЛИКОМ УПОТРЕБЕ БИЛО КОГ ПРЕПОРУЧЕНОГ ПРЕПАРАТА, СТРОГО СЕ ПРИДРЖАВАТИ УПУТСТВА ПРОИЗВОЂАЧА И СПРОВЕСТИ СВЕ НЕОПХОДНЕ МЕРЕ ОПРЕЗА!

дипл. инж. Слободан Томић, заштита биља

САДЊА ЈАГОДЕ – ПОДСТИЦАЈНА СРЕДСТВА ЗА ПОДИЗАЊЕ ПРОИЗВОДНИХ ЗАСАДА

Захваљујући биолошким карактеристикама (вишегодишња зељаста, стално зелена биљка), садња јагоде може се обављати током целе године, у зависности од система гајења, типа садница и временских прилика датог подручја. Од времена садње зависе принос, квалитет плодова, и рентабилност посла.

Живићи јагода који се користе за садњу треба да су гарантовано здрави, сортно поуздани (аутентични) и да потичу од селекционисаних матичних биљака. Пре садње живиће треба припремити без обзира да ли су они непосредно пре тога вађени или су чувани у трапу или хладњачи. После дужег транспорта живиће треба освежити потапањем неколико часова у воду, а ако су више увенули, држати их у води до 24 сата. Оне живиће који ни после тога нису повратили свежину не треба садити. Сваки живић треба појединачно прегледати – да нема евентуалних оштећења централног пупољка, лишћа или кореновог система. Лишће које је оштећено, сасушено и старо, треба одстранити, суве жиле скратити до свежег дела, а остале скратити за трећину своје дужине. Тако припремљене живиће потопити у раствор неког фунгицида 10-15 минута, извадити и садити у припремљено земљиште. Ако су живићи потапани у раствор фунгицида, после вађења и стављања на чување, пре садње се могу потопити у кашасти раствор направљен од свеже говеђе балеге, ситне земље и воде у односу 1:1:1. У садњи се боље веже ситна земља за жилице, што омогућује бољи пријем.

Најбоље је живиће садити када је време облачно, а припремљено земљиште умерено влажно. Живиће треба садити на дубину на којој су били у матичњаку.

Квалитетна садња подразумева постављање биљке на одређену дубину,

правилан распоред жилица у земљи и добар контакт корена са земљом. При садњи јагоде на фолији посебна пажња се мора посветити добром сабијању земљишта, добром заливању и што мањим оштећењима фолије.

Од прве декаде јула до средине августа саде се фригоконзервисани живићи јагода. Раније посађени живићи дају већи принос од касније посађених. Живићи посађени почетком јула дају приносе знатно веће од живића посађених крајем августа.

У циљу повећања засађених површина под овом воћном врстом, тј. повећања производње и смањења увоза, Влада Републике Србије усвојила је Уредбу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде о коришћењу подстицајних средстава за подизање производних и матичних засада јагоде за 2009. годину.

По овој уредби, подстицајна средства ће се додељивати за производне засаде на минималној површини од 0,3 ха.

Корисник средстава остварује право на укупан износ подстицајних средстава за подигнуте производне засаде на максималној површини до 5 ха.

Физичко лице – носилац пољопривредног газдинства остварује право на коришћење подстицајних средстава за производне засаде подигнуте у току 2008. године и у пролеће и лето 2009. године.

Корисници средстава имају право на подстицајна средства за производне засаде, између осталог, ако:

- је земљиште на парцелама на којима се подижу производни засади у власништву корисника средстава или у закупу од стране корисника средстава на период од најмање три године од момента подизања засада;

- је за земљиште на парцелама на којима су подигнути производни засади извршена основна хемијска анализа земљишта са препоруком ђубрења пре подизања засада и ако је документ о извршеној основној хемијској анализи земљишта издат најкасније до 31. јула 2009.

године;

- је извршена основна обрада земљишта на парцелама на којима су подигнути производни засади са минималном дубином од 0,3 m и припрема за садњу (припрема банкова, односно високих гредица);

- је код производних засада постављен систем за наводњавање и фолије на банковима (високим гредицама), осим за производне засаде јагоде сорте Senga Sengana;

- засад није подигнут по систему вертикалне технологије гајења.

Подстицајна средства расподељују се по основу одговарајућег броја садница по хектару, одређене категорије садница и сорте.

Сорте јагоде	Минимални број садница по ха	Максималн и број садница по ха	Подстицајна средства по хектару стандардне и стандардне СА категорије (дин/ха)	Подстицајна средства по хектару сертификоване категорије (дин/ха)
Сорта Senga Sengana	30.000	80.000	70.000	210.000
Остале сорте	40.000	80.000	130.000	500.000

Корисници средстава имају право на коришћење подстицајних средстава за подизање производних засада, ако је примљено најмање 90% засађених садница и ако су исте здравствено и сортно исправне.

Захтев за коришћење подстицајних средстава подноси се Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде до **31. августа 2009. године.**

дипл. инж. Мирјана Остојић, воћарство

ПРЕГЛЕД ЦЕНА СА ЗЕЛЕНЕ, КВАНТАШКЕ И СТОЧНЕ ПИЈАЦЕ У КРАЉЕВУ - 03. ЈУЛ 2009:

П О В Р Ћ Е			В О Ћ Е			ПИЈАЧНЕ ЦЕНЕ СТОКЕ	
Производ	Зелена	Кванташ	Производ	Зелена	Кванташ	Производ	Цена (дин/кг)
	Цена (дин/кг)	Цена (дин/кг)		Цена (дин/кг)	Цена (дин/кг)		
Целер	150	100	Банана	90	80	Телад женска	250
Кромпир млади	50	25	Малина	200	150	Телад мушка	280
Кромпир црвени	30	20	Лимун	120	90	Јунад до 300 кг	150
Парадајз	60	40	Кајсија	200	150	Јунад више од 480 кг	160
Краставац	30	15	Јагода	150	100	Краве за клање	110
Грашак	100	60	Вишња	100	120	Прасад до 25 кг	170
Купус	20	10	Поморанца	120	80	Јагњад	180
Тиквице	25	15	Нектарина	120	85	Двиске	130
Шаргарепа	60	40	Трешња	150	50	Овца	110
Боранија	90	50	Бресква	80	75	Овнови	130

